

PSYCHO

ROBERT BLOCH

PSYCHO

Psycho

Copyright © 1959 by Robert Bloch

All rights reserved.

Všetchna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Lumír Mikulka, 2014, 2022

Cover © Adéla Korbělářová, 2022

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2022

ISBN 978-80-277-3088-9 (pdf)

PSYCHO

ROBERT BLOCH

F**O**B**O**S

*10 % této knihy je věnováno Harrymu Altshulerovi,
který odvedl 90 % práce.*

Když Norman Bates zaslechl ten zvuk, zachvěl se úlekem.

Znělo to, jako kdyby někdo tupal na okenní sklo.

Bates spěšně zvedl zrak, okamžitě připravený vstát, zatímco kniha mu sjela z rukou do rozložitého klína. Teprve pak si uvědomil, že zvuk působí pouze déšť. Kapky vody, bubnující pozdě odpoledne do okna v salónku.

Norman si až dosud nevšiml, že se dává do deště. A nepostřehl ani, že nadešel soumrak. Nyní se však již v salónku rozhostilo šero, a tak ještě předtím, než se znovu pohroužil do čtení, natáhl Bates ruku po vypínači lampy.

Byla to jedna z těch staromódních stolních lamp s ozdobným skleněným stínidlem lemovaným kousky křišťálů. Matka ji měla tak dávno, jak si jen pamatoval, a odmítala se jí zbavit. Norman ale vlastně neprotestoval.

Prožil v tomto domě veškerých čtyřicet let svého života a fakt, že je stále obklopen známými věcmi, mu připadal příjemný a uklidňující současně. Všechno zde bylo dokonale uspořádané a mělo své místo. Což ovšem platilo pouze uvnitř domu. Tam venku docházelo neustále k jakýmsi změnám, přičemž většina z nich představovala potenciální hrozby. Co kdyby se Norman kupříkladu vypravil dnes odpoledne na procházku? Ve chvíli, kdy začalo pršet, by se mohl docela dobře nacházet na nějaké opuštěné vedlejší cestě, či snad dokonce až kdesi v močálech. A co by si pak počal? Promokl by na kůži a potmě by musel klopýtat domů. Z takové zimy by mohl mít i smrt. A kromě toho... Kdo by vůbec toužil se tmou trmácet kdesi venku? Tady v salóňku, pod lampou a ve společnosti dobré knihy, bylo mnohem příjemněji.

Světlo lampy nyní ozařovalo jeho kyprou tvář, odráželo se od brýlí bez obrouček a zalévalo růžovoučkou kůži na lebce pod řídnoucími, pískově žlutými vlasy, zatímco Norman znovu sklonil hlavu k četbě.

Jednalo se o vsutku poutavou knihu, takže nebylo divu, že si čtenář nevšiml, jak rychle ubíhá čas. *Říše Inků* od Victora W. von Hageny. Norman dosud nikdy nenarazil na takovou záplavu fascinujících informací. Tak třeba popis obřadu *kačua* neboli vítězného tance, při němž bojovníci vytvořili velký kruh, načež se dali do pohybu a kroutili se jako had. Četl:

K bubnování se obvykle používalo to, co předtím bývalo tělem nepřítele. Kůže z něj byla stažena a žaludek napjatý, aby vytvořil buben. Celé tělo pak fungovalo jako rezonátor, zatímco zvuk úderů

vycházel z otevřených úst. Možná poněkud bizarní, nicméně účinné.*

Norman se pousmál a na okamžik si vychutnával příjemné mrazení v zádech. *Bizarní, nicméně účinné* – nepochybně právě takové to *bylo!* Představoval si, jaké to je, stahovat člověka z kůže. Pravděpodobně zaživa. A pak napnout jeho žaludek, aby se dal použít jako buben! Jakpak asi všechno dělali, aby zamezili rozkladu masa na mrtvém těle? A jakou mentalitu museli ti lidé mít, aby je cosi podobného vůbec napadlo?

Nešlo o právě nejvábnější představu na světě, avšak když Norman přivřel oči, viděl celý výjev před sebou skoro jako ve skutečnosti. Zástup pomalovaných nahých válečníků kroutících a svíjejících se jako jeden muž pod krutým sluncem spalovanou oblohou. A před nimi stará babizna, shrbená a bubnující v nekonečném rytmu na nafouknutý, napjatý žaludek mrtvoly. Křečovitě stažená ústa mrtvého musela být nejspíš násilím, pomocí vzpříčené kosti, zachycena v rozevřené poloze, aby z nich mohl vycházet zvuk. Zvuk úderů dlaní na žaludek se pak šířil jícnem a seschlým hrtanem, až nakonec, plně zesílený, vyšel ven z mrtvého hrdla.

Norman to všechno na okamžik takřka slyšel. Pak si uvědomil, že svůj vlastní rytmus má i déšť. A kromě něj také kroky, které –

Přítomnost oněch kroků ve skutečnosti postřehl, aniž by je doopravdy slyšel. Znal je už tak dlouho, že jeho smysly je podvědomě zaznamenaly, kdykoli matka

* přetištěno se souhlasem autora

vstoupila do pokoje. Nemusel ani zvednout pohled, aby věděl, že ona je zde.

Ani se na ni *nepodíval*, naopak předstíral, že si dál čte. Matka až dosud spala ve svém pokoji a on dobře věděl, jak podrážděná dokáže být bezprostředně poté, co se probudí. Nejlepší proto bylo zůstat zticha a doufat, že na ni zase nepadne jedna z těch jejích mizerných nálad. „Normane, víš, kolik je hodin?“

Povzdechl si a zavřel knihu. Teď už mu bylo jasné, že to s matkou nebude snadné. Již v samotné otázce se skrýval projev nespokojenosti. Matka musela cestou za ním projít kolem velkých pendlovek v hale a stačil jediný pohled na ně, aby zjistila, kolik je hodin.

Nemělo ale smysl dělat velké drama. Norman se proto letmo podíval na hodinky na zápěstí, načech se pousmál. „Něco po páté,“ odušil. „Ani jsem si neuvědomil, že už máme tolik. Četl jsem si a –“

„Představ si, že já mám taky oči. Takže vidím, co děláš.“ Nyní stála u okna a hleděla ven do deště. „A kromě toho vidím, co jsi neudělal. Proč jsi venku nerozsvítil poutač, když se setmělo? A proč nesedíš v kanceláři, kde máš být?“

„No, ehm... rozpršelo se tolik, že jsem ani nepředpokládal, že by v takovém počasí mohl někdo vůbec jet kolem.“

„Blbost! Právě v takovém počasí se může objevit host. Spouště lidí se nechce řídit, když takhle lije.“

„Jenomže stejně tak není moc pravděpodobné, že by si to někdo namířil zrovna tudy. Všichni jezdí po nové hlavní silnici.“ Norman slyšel, jak se do jeho hlasu vloučila trpkost. Cítil, jak mu stoupá vzhůru hrdlem, až mu

její pachuť naplnila ústa. Pokusil se ji polknout, ale příliš pozdě. Musela z něj ven. „Říkal jsem ti, jak to dopadne, hned když jsme tehdy dostali echo, že nová hlavní silnice povede jinudy. Tenkrát jsi ještě mohla motel prodat. Dřív, než vešlo veřejně ve známost, kudy má vést nový hlavní tah. Za babku jsme mohli koupit jakýkoli jiný pozemek někde blíž u Fairvale. A měli bychom nový motel, nový dům a taky peníze. Jenže ty jsi mě neposlechla. Nikdy jsi neposlušala, co říkám. Nemám pravdu? Vždycky se dělá jenom to, co chceš *ty* a co si *ty* myslíš. Je mi z tebe nanic!“

„Vážně, chlapče?“ V matčině hlase zněla předstíraná vlídnost, jenže on se nenechal oklamat. Rozhodně ne, pokud ho oslovila „chlapče“. Jemu, čtyřicetiletému, říkala „chlapče“ a také s ním tak jednala, což všechno ještě zhoršovalo. Kdyby ji jenom nemusel poslouchat! Jenomže musel. Věděl, že musí. Vždycky musel.

„Vážně, chlapče?“ zopakovala matka ještě o něco vlídněji. „Tak tobě je ze mě nanic? No, já si to nemyslím. Takhle to není, chlapče. Ze *mě* ti nanic není. Tobě se dělá špatně ze *sebe samého*.“

Což je skutečným důvodem, proč pořád dřepíš u téhle silnice. Není to tak, Normane? Protože pravda je, že ty nemáš ani trochu kuráže. *Nikdy* jsi ji neměl. Nebo se pletu, chlapče?

Nikdy jsi neměl dost kuráže, abys odešel z domu. Nikdy jsi neměl na to, abys odešel a získal si práci nebo se dal k armádě. A ani na to, aby sis našel nějakou dívku...“

„Ty bys mi to nikdy nedovolila!“

„To je pravda, Normane. Nedovolila. Jenže kdybys byl aspoň zpola chlap, přišel bys na způsob, jak to udělat.“

Chtělo se mu na ni zakřičet, že nemá pravdu, ale nemohl. Protože totéž, co mu vykládala ona, říkával sám sobě i on. Znovu a znovu. Po celé roky. Měla pravdu. Matka mu neustále rozkazovala, co má dělat, jenomže to přece neznamenal, že ji musí poslouchat. Matky se někdy chovají vůči dětem přehnaně majetnický, ale ne všechny děti dovolí, aby si je mohly skutečně takhle přivlastnit. Našel by jistě i jiné vdovy s jediným synem, avšak nedalo se říct, že by ti všichni ostatní uvázli ve stejném vztahu jako on s matkou. Byla to stejně tak jeho chyba, jako její. Protože neměl ani trochu kuráže.

„Mohl jsi tehdy trvat na svém,“ pokračovala matka. „Mohl ses porozhlédnout a najít nové místo. Mohl jsi vyvěsit ceduli, že tenhle motel je na prodej. Ale to ty ne. Jediné, na co jsi se zmohl, bylo, že jsi skučel. A já vím proč. Ani na okamžik mě nedokážeš oklamat. Proto, že ty ses ve skutečnosti nikam stěhovat *nechtěl*. Nikdy jsi nechtěl tohle místo opustit. A nikdy odtud ani nebudeš chtít pryč. Nedokážeš odejít, nemám pravdu? Stejně jako nedokážeš ani dospět.“

Norman nebyl schopen se na ni byť jen podívat. Nikdy, když říkala takové věci, to nedokázal. A nebylo zde ani nic jiného, na co by chtěl právě teď pohlédnout. Lampa s ozdobným stínítkem, starý masivní čalouněný nábytek, ty známé věci v pokoji – všechno v něm najednou probouzelo nenávisť. Právě proto, že všechno tak dobře znal. Případalo mu to jako vybavení vězeňské cely. Zadíval se raději ven z okna, ale ani to nepomohlo. Kromě větru, deště a tmy za sklem nic nebylo. Věděl dobře, že *odtud* pro něj není úniku. Neměl, kam by z tohoto místa utekl. Kam by prchl před pulzujícím hlasem, který mu

právě teď bubnoval do uší jako zvuk vydávaný rukama bušícíma do incké mrtvoly z jeho knihy. Jako buben mrtvých.

Nahrbil se nad knihou a pokusil se soustředit oči na stránku. Možná kdyby ji dokázal ignorovat a předstírat klid...

Jenomže to nefungovalo.

„Podívej se na sebe!“ nedala se matka zastavit. (*Buben dělal dál své bum-bum-bum a jeho zvuk vylétal ze znetvořených úst.*) „Já vím, proč ses ani nenamáhal rozsvítit poutač. A vím, proč jsi ani nesešel dolů do motelu, abys otevřel kancelář. Není pravda, že jsi zapomněl. To všechno je proto, že nechceš, aby sem někdo přijel. Ty doufáš, že sem nikdo nepřijede.“

„Tak dobře!“ zamumlal. „Přiznávám. Nenávidím, že musím vést tenhle motel. A vždycky jsem to nenáviděl.“

„Ve skutečnosti je za tím víc, chlapče.“ (*Už zase to tady bylo. „Chlapče, chlapče, chlapče!“ opakovalo bubnování vycházející z mrtvých úst.*) „Ty nenávidíš lidi. Protože ty se jich ve skutečnosti bojíš, nebo se mýlím? Vždycky ses jich bál. Od doby, kdy jsi byl ještě malý fakan. Raději ses schoulil v křesle pod lampou a četl si. Dělal jsi to tak před třiceti lety a děláš to dodnes. Schováváš se za deskami knížek.“

„Existují i horší věci, které bych mohl dělat. Sama jsi mi to tvrdila. Aspoň jsem nechodil nikam ven a nedostal se do žádného maléru. Není lepší místo toho zušlechťovat ducha?“

„Zušlechťovat ducha? Cha!“ Teď už doslova cítil, jak před ním matka stojí a hledí na něj. „Ty tomu říkáš zušlechťování? Mě neoklameš, chlapče. Ani na minutu. Nic

takového jsi nikdy nedokázal. To není, jako kdybys četl Bibli nebo se snažil vzdělávat. Dobře znám, jaké ty čteš věci. Brak. Horší než nějaký škvár!“

„Tohle je náhodou o dějinách incké civilizace a –“

„No to se vsadím. A vsadím se taky, že je to plné nechutnosti o těch špinavých primitivech. Jako v té knížce o jižních mořích. Ach tak, tebe ani nenapadlo, že bych o *té* knize mohla vědět, že? Schovával sis ji nahore, u sebe v pokoji, jako všechno ostatní, jako všechny ty obscénnosti, které sis četl –“

„Na psychologii není nic obscénního, matko!“

„On tomu říká psychologie! Co ty víš o psychologii! Nikdy nezapomenu, jak jsi se mnou tehdy mluvil tak sprostě. Nikdy. Když si jen pomyslím, že by nějaký syn mohl přijít ke své matce a říkat nahlas takové věci!“

„Já jsem se ti ale jenom pokoušel něco vysvětlit. Šlo o to, čemu se říká oidipovský komplex. Myslel jsem, že kdybychom se oba dva dokázali na tenhle problém podívat rozumně a pokusili se ho pochopit, možná by se všechno mohlo výrazně změnit k lepšímu.“

„Změnit, chlapče? Nic se nezmění. Můžeš přečíst všechny knihy na světě, ale zůstaneš pořád stejný. A já kvůli tomu nepotřebuji poslouchat žádné snůšky nějaké obscénní hatmatilky, abych zjistila, kdo jsi. Tohle by poznalo i osmileté dítě. A taky že jim to *došlo*. Všichni tví kamarádi to už dávno vědí. Jaký jsi mamincin chlapeček. Přesně tak ti říkali a ty jsi ani nic jiného nebyl. Byl jsi, jsi a vždycky budeš: velký, tlustý, přerostlý mamincin chlapeček!“

Dunivý rytmus matčiných slov jej ohlušoval. Cítil ty údery na vlastní hrudi. Odporná pachůť ve vlastních

ústech jej dusila. Nebude trvat dlouho a nedokáže se už ubránit pláči. Norman zavrtěl hlavou. Stačilo, aby pomyslel na to, že mu stále může něco takového dělat. I teď! Jenomže ona doopravdy mohla. A dělala to. A bude to dělat. Znovu a znovu. Dokud –

„Dokud co?“

Bože. Copak ona mu dokáže číst *myšlenky*?

„Vím, na co myslíš, Normane. Vím o tobě všechno, chlapče. Víc, než by se ti kdy zdálo. A to vím vlastně taky. Vím, o čem sníš. Myslíš na to, že bys mě rád zabil. Nemám pravdu, Normane? Jenže ty to nedokážeš. Protože nemáš kuráž. Já jsem ta, která tady má sílu. Vždycky jsem ji měla. Dost za nás oba. Proto se mě nikdy nezbavíš, i kdybys doopravdy chtěl.“

Ale jistě, tam hluboko uvnitř své myslí to ani *nechceš*. Ty mne potřebuješ, chlapče. Mám pravdu, nebo ne?“

Norman se pomalu postavil. Neodvažoval se věřit si natolik, aby se obrátil a pohlédl matce do tváře. Ještě ne. Nejprve musel přikázat sám sobě, aby se uklidnil. Aby se zcela, opravdu zcela uklidnil. Aby nemyslel na to, co matka říká. *Pokus se tomu postavit. Pokus se uvědomit si, že je to stará žena, která to nemá v hlavě úplně v pořádku. Jestli jí budeš stále poslouchat, skončíš tak, že to nebudeš mít v hlavě úplně v pořádku ani ty. Přikaz jí, aby se vrátila do svého pokoje a lehla si. Tam patří.*

A měla by to raději udělat rychle, protože pokud tak neučiní, tak ty už ji tentokrát uškrteš třeba právě tou antahkaranou, citovým poutem, které vás dva tak svazuje.

Začal se otáčet. Jeho ústa se pohybovala, jak si připravoval slova, která chtěl vyřknout, když v tu chvíli se rozezněl bzučák.

Signál. Oznamoval, že kdosi přijel k motelu a zvoní na službu.

Aniž by se namáhal otočit za matkou, Norman vstal a zamířil do chodby. Tam sebral z věšáku plášť do deště a vyšel ven do tmy.

Už několik minut vytrvale přselo, než si Mary deště všimla a zapnula stěrače. Současně rozsvítila světla, neboť jako by se najednou i rychle zešeřilo a cesta před ní se proměnila v nejasnou šmouhu mezi stromy tyčícími se do výše.

Stromy? Nevzpomínala si, že by zde, když tudy jela naposledy, nějaké stromy rostly. Jistě. Bylo to minulé léto a tehdy mířila do Fairvale za jasného dne, dokonale bdělá a odpočatá. Zatímco nyní ji zmáhala únava po osmnácti hodinách nepřetržitého řízení. Paměť jí ale stále sloužila a ona cítila, že cosi není v pořádku.

Kéž bych si vzpomněla – tato slova v ní vyvolala onen pocit. A nyní už si skutečně vzpomínala, byť jen matně, jak před zhruba půlhodinou váhala, když dojela na rozcestí. Tam se to stalo. Špatně odbočila a nyní se ocitla

zde. Bůhvíkdě. V lijáku, obklopena černočernou tmou tam venku –

Seber se! Okamžitě! Žádnou paniku. Nejhorší část už máš vlastně za sebou.

To je pravda, přisvědčila sama sobě. Nejhorší už bylo za ní. Nejtěžší věc zvládla včera, když ukradla ty peníze.

Stála tam, v kanceláři pana Loweryho, když starý Tommy Cassidy vytáhl velký zelený svazek bankovek a položil je na stůl. Šestatřicet bankovek vydaných federální bankou s portrétem toho tlustocha, co vypadá jako hokynář. A pak ještě osm dalších s tváří funebráka. Jenže ten hokynář byl ve skutečnosti Grover Cleveland a funebrák zase William McKinley. Šestatřicet tisícovek a osm pětistovek dávalo dohromady čtyřicet tisíc dolarů.

Tommy Cassidy jakoby nic položil peníze na stůl. Bezstarostně je rozprostřel jako vějíř, načež oznámil, že tedy uzavírá smlouvu a kupuje dům coby svatební dar pro svoji dceru.

Pan Lowery předstíral naprosto stejnou nenucenost, zatímco podepisoval poslední dokumenty. Jakmile ale starý Tommy Cassidy odešel, ovládlo pana Loweryho vzrušení. Shrábl peníze, vložil je do velké hnědé manilové obálky a tu zalepil. Mary si všimla, jak se mu třesou ruce.

„Tady máte,“ řekl a podal peníze Mary. „Odneste to do banky. Už jsou skoro čtyři, ale jsem si jistý, že Gilbert vás peníze ještě nechá uložit.“ Odmlčel se a upřeně se na ni zadíval. „Co je vám, slečno Craneová? Necítíte se snad dobře?“

Možná si všiml, jak se chvějí její ruce, když držela obálku. Ale na tom nezáleželo. Věděla, co mu odpoví, ale stejně ji překvapilo, když slyšela, že to skutečně říká.

„Myslím, že mám jednu z těch svých migrén, pane Lowery. Vlastně jsem se chtěla zrovna zeptat, jestli nebude vadit, když si vezmu na zbytek odpoledne volno. Stejně už jen musíme počkat na poštu. Zbytek formalit tak můžeme vyřídit až v pondělí.“

Pan Lowery se na ni usmál. Měl dobrou náladu. A proč by ji také neměl mít? Pět procent ze čtyřiceti tisíc dolarů dělalo dva tisíce dolarů. Mohl si dovolit velkorysost.

„Ale samozřejmě, slečno Craneová. Jenom uložte ty peníze a pak běžte domů. Mám vás odvézt?“

„Ne, to je v pořádku. Zvládnu to. Jenom si trochu odpočinu...“

„Výborně. Takže na viděnou v pondělí. Hlavně se šetřete, jak vždycky říkám.“

Nic podobného ovšem nikdy neřikal ani náhodou. Lowery by se byl ochoten uštvat k smrti, jen aby vydělal dolar navíc. A své zaměstnance by klidně zabil pro padesát centů.

Ale Mary Craneová se na něj sladce usmála, načež odešla z jeho kanceláře a současně i z jeho života. S sebou si vzala čtyřicet tisíc dolarů.

Taková šance se člověku nenaskytne každý den. A když na to přijde, hodně lidí podle všeho nepotká nikdy.

Mary Craneová čekala na tu svou více než sedmadvacet let.

O možnost jít studovat na univerzitu přišla v sedmácti, když jejího tátu srazilo auto. Místo toho chodila rok na obchodní akademii a pak se už plně soustředila na podporu matky a mladší sestry Lily.

O možnost vdát se přišla ve dvaadvaceti, když Dalea Beltera povolali na vojnu. Netrvalo dlouho, převeleli jej

na Havaj a on se zanedlouho začal v dopisech zmiňovat o jakési dívce. Pak dopisy přestaly chodit úplně. Když Mary nakonec dostala svatební oznámení, bylo jí to už vlastně jedno.

Navíc byla v té domě maminka už hodně nemocná. Trvalo tři roky, než zemřela. Lila mezitím sice dokončila střední školu, ale Mary trvala na tom, že sestra – děj se co děj – půjde na univerzitu. To ale znamenalo, že Mary musela nést všechny náklady sama. Takže den vždy proseděla v práci v Loweryho realitní kanceláři, půlku noci pak probděla u lůžka matky a na nic jiného už jí nezbýval čas.

Vlastně neměla čas ani na to, aby si uvědomila, jak kolem ní *ubíhá* čas. Nakonec ale matka dostala poslední záchvat mrtvice a bylo třeba zajistit pohřeb. Také Lila už dokončila školu a sháněla si místo, takže Mary Craneová se konečně mohla podívat ve velkém zrcadle sama na sebe. Spatřila, jak na ni hledí vyčerpaná, křečovitě stažená tvář. Tehdy po tom zrcadle čímsi mrštila a ono se rozlétlo na tisíc kousků. Mary ale věděla, že se stalo ještě cosi jiného, neboť na stejných tisíc kousků se rozlétla i ona sama.

Lila se tehdy chovala skvěle a také pan Lowery pomohl, když zajistil, že se ihned prodal jejich dům. Po prodeji nemovitosti jim zůstaly ještě zhruba dva tisíce dolarů v hotovosti. Lila našla práci v prodejně gramofonových desek v centru města a obě sestry společně se nastěhovaly do malého bytu.

„A teď si ty udělaš prázdniny,“ oznámila jí Lila. „Opravdové prázdniny. Ne! Nebudeme se vůbec dohadovat! Ty ses osm let starala, aby tahle rodina nějak fungovala,